

מצוות לא תעשה קכ"ג רמ"ה

קכג.

שלא להוציא מבשר הפסח מן החבורה, שנאמר "לא תוציא מן הבית" וכו' (שמות י"ב:מ"ו).

קכד.

שלא לעשות שירי מנחות חמץ, שנאמר "לא תאפה חמץ חלקם" (ויקרא ו'י).

קכה.

שלא לאכול בשר הפסח נא ומבושל, שנאמר "אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל" (שמות י"ב:טו).

קכו.

שלא להאכיל בשר הפסח לגר תושב, שנאמר "תושב ושכיר לא יאכל בו" (שמות י"ב:מ"ה).

קכז.

שלא יאכל הערל בשר הפסח, שנאמר "כל ערל לא יאכל בו" (שמות י"ב:מ"ח).

קכח.

שלא להאכיל בשר הפסח לישראל שנשתמד, שנאמר "כל בן נכר לא יאכל בו" (שמות י"ב:מ"ג), כלומר ישראל שנלוה לבני נכר ועבד עבודה זרה כמותם לא יאכל בו.

קכט.

שלא יאכל אדם שנטמא קדשים, שנאמר "והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים" וכו' (ויקרא ז:כ').

קל.

שלא לאכול מן הקדשים שנטמאו, שנאמר "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל" (ויקרא ז:יט).

קלא.

שלא לאכול נותר, שנאמר "ואוכליו עונו ישא וכו' ונכרתה הנפש" (ויקרא י"ט:ח).

קלב.

שלא לאכול פיגול, שנאמר "המקריב אותו לא יחשב לו פיגול יהיה והנפש האוכלת ממנו עונה תשא" (ויקרא ז:יח), והוא בכרת.

קלג.

שלא יאכל זר תרומות, שנאמר "וכל זר לא יאכל קדש" (ויקרא כ"ב:י).

קלד.

שלא יאכל אפילו תושב כהן ושכירו תרומה, שנאמר "תושב כהן ושכיר" וכו' (ויקרא כ"ב:י).

קלה.

שלא יאכל ערל תרומה, והוא הדין לשאר קדשים, ודבר זה למדו הכתוב מן הפסח בגזירה שוה ואינו בפירוש מן התורה, ומפי השמועה למדו שאיסור ערל בקדשים מגופי תורה ואינו מדברי סופרים.

קלו.

שלא יאכל כהן טמא תרומה, שנאמר "איש (מזרעך) [מזרע אהרן] וכו' בקדשים לא יאכל" (ויקרא כ"ב:ד').

קלז.

שלא תאכל חללה קודש, לא תרומות ולא חזה ושוק, שנאמר "ובת כהן כי תהיה לאיש זר וג' בתרומת הקדשים לא תאכל" (ויקרא כ"ב:יב').

קלת.

שלא תיאכל מנחת כהן, שנאמר "וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל" (ויקרא ו':ט"ז).

קלט.

שלא לאכול בשר חטאות הנעשות בפנים, שנאמר "וכל חטאת אשר יובא" (ויקרא ו':כ"ג).

קמ.

שלא לאכול פסולי המוקדשין שהוטל בהם מום בכוונה, שנאמר "לא תאכל כל תועבה" (דברים י"ד:ג'), למדנו מפי השמועה שבפסולי המוקדשין שהוטל בהם מום הכתוב מדבר.

קמא.

שלא לאכול מעשר שני של דגן חוץ לירושלים, שנאמר "לא תוכל לאכול בשעריך" וכו' (דברים י"ב:י"ז).

קמב.

שלא לאכול מעשר שני של תירוש חוץ לירושלים, שנאמר "תירושך" (דברים י"ב:י"ז).

קמג.

שלא לאכול מעשר שני של יצהר חוץ לירושלים, שנאמר "ויצהרך"
(דברים י"ב:י"ז).

קמד.

שלא לאכול בכור תמים חוץ לירושלים, שנאמר "לא תוכל וכו' ובכורות"
(דברים י"ב:י"ז).

קמה.

שלא יאכלו הכהנים חטאת ואשם חוץ לעזרה, שנאמר "לא תוכל וכו' בקרך
וצאנך" (דברים י"ב:י"ז), מפי השמועה למדו שלא בא הכתוב אלא לאסור בשר
חטאות ואשמות חוץ לעזרה, לפי שכל דבר שייאכל חוץ למקום אכילתו
"לא תוכל לאכול בשעריך" אקרא בו.

קמו.

שלא לאכול בשר העולה, שנאמר "לא תוכל וכו' וכל נדריך אשר תדור"
(דברים י"ב:י"ז), כלומר לא תוכל לאכול נדריך אשר תדור, וזו היא אזהרה של כל
מועל, שלא ייהנה מן הקדשים האסורין ליהנות מהם, ואם נהנה מעל.

קמז.

שלא לאכול בשר קדשים קלים קודם זריקת דמים, שנאמר "לא תוכל וכו'
ונדבותיך" (דברים י"ב:י"ז), כלומר לא תוכל לאכול נדבותיך עד שייזרק דמם.

קמח.

שלא יאכל זר בשר קדשי קדשים, שנאמר "וזר לא יאכל כי קודש הם"
(שמות כ"ט:ל"ג).

קמט.

שלא יאכל כהן ביכורים קודם הנחה בעזרה, שנאמר "לא תוכל וכו' ותרומת ירך" (דברים י"ב:י"ז), אלו הביכורים.

קנ.

שלא לאכול מעשר שני בטומאה ואפילו בירושלים עד שייפדה, שנאמר "ולא בערתי ממנו בטמא" (דברים כ"ו:י"ד).

קנא.

שלא לאכול מעשר שני באנינות, שנאמר "לא אכלתי באוני ממנו" (דברים כ"ו:י"ד).

קנב.

שלא להוציא דמי מעשר שני בשאר דברים שאין בהם אכילה ושתייה, שנאמר "ולא נתתי ממנו למת" (דברים כ"ו:י"ד), וכל שהוא חוץ לצרכי הגוף החי "נתתי ממנו למת" אקרא בו.

קנג.

שלא לאכול טבל, והטבל הוא הדבר שגידוליו מן הארץ החייב בתרומות ומעשרות שלא הוציאו ממנו תרומות י"י, שנאמר "ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו לי"י" (ויקרא כ"ב:ט"ו), כלומר דברים שהן עתידין להרים אותם לי"י לא יעשו אותם חול ויאכלו אותם בטבלם.

קנד.

שלא להקדים תרומה לביכורים, ולא מעשר ראשון לתרומה, ולא מעשר שני לראשון, אלא מוציאין על הסדר, ביכורים תחילה, ואחר כך תרומה גדולה, ואחר כך מעשר ראשון, ואחר כך מעשר שני, שנאמר "מלאתך ודמעך לא

תאחר (שמות כ"ב:כ"ח), כלומר לא תאחר דבר הראוי להקדימו.

קנה.

שלא לאחר הנדרים והנדבות שנדר ושנדב, שנאמר "לא תאחר לשלמו" וכו'

(דברים כ"ג:ב).

קנו.

שלא לעלות לחג בלא קרבן, שנאמר "ולא יראו פני ריקם" (שמות כ"ג:ט"ו).

קנז.

שלא לעבור על דברים שאסר אדם על נפשו, שנאמר "לא יחל דברו"

(במדבר ל"ג).

קנח.

שלא יקח כהן זונה, שנאמר "אשה זונה לא יקחו" (ויקרא כ"א:ז) (מקוצר).

קנט.

שלא יקח כהן חללה, שנאמר "וחללה לא יקחו" (ויקרא כ"א:ז).

קס.

שלא יקח כהן גרושה, שנאמר "ואשה גרושה מאישה לא יקחו" (ויקרא כ"א:ז).

קסא.

שלא יקח כהן גדול אלמנה, שנאמר "אלמנה וגרושה וחללה זונה" וג'

(ויקרא כ"א:ז).

קסב.

שלא יבעול כהן גדול אלמנה, ואפילו בלא קידושים, מפני שמחללה, ונאמר

"ולא יחלל זרעו בעמיו" (ויקרא כ"א:ט"ו), הרי הוא מוזהר שלא לחלל כשרה.

קטג.

שלא ייכנס כהן למקדש פרוע ראש, שנאמר "ראשיכם אל תפרעו"
(ויקרא י"ד).

קטד.

שלא ייכנס כהן למקדש קרוע בגדים, שנאמר "ובגדיכם לא תפרומו"
(ויקרא י"ד).

קסה.

שלא יצא הכהן מן העזרה בשעת העבודה, שנאמר "ומפתח אהל מועד לא
תצאו פן תמותו" (ויקרא י"ז).

קסו.

שלא ייטמא כהן הדיוט לשאר מתים, שנאמר "לנפש לא יטמא בעמיו"
(ויקרא כ"א:א).

קסז.

שלא ייטמא כהן גדול ואפילו לקרובין, שנאמר "לאביו ולאמו לא יטמא"
(ויקרא כ"א:א).

קסח.

שלא ייכנס כהן גדול עם מת, שנאמר "ועל כל נפשות מת לא יבוא"
(ויקרא כ"א:א), כך למדו מפי השמועה, שהוא חייב בבל יבוא וחייב בבל
ייטמא.

קסט.

שלא יקח כל שבט לוי חלק בארץ, שנאמר "ונחלה לא יהיה לו" (דברים י"ב).

קע.

שלא יקח כל שבט לוי חלק בביזה בשעת כיבוש הארץ, שנאמר "לא יהיה לכהנים וג' (דברים י"ח:א') .

קעא.

שלא לעשות קרחה על מת, שנאמר "ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת" (דברים י"ד:א') .

קעב.

שלא לאכול בהמה טמאה, שנאמר "אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה" (ויקרא י"א:ד') , (דברים י"ד:ט') .

קעג.

שלא לאכול דג טמא, שנאמר "ושקץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו" (ויקרא י"א:יא') .

קעד.

שלא לאכול עוף טמא, שנאמר "ואת אלה תשקצו מן העוף לא יאכלו" (ויקרא י"א:יג') .

קעה.

שלא לאכול שרץ העוף, שנאמר "כל שרץ העוף טמא הוא לכם" (דברים י"ד:טו') .

קעו.

שלא לאכול שרץ הארץ, שנאמר "וכל השרץ השורץ על הארץ שקץ הוא" (ויקרא י"א:כ"א') .

קעז.

שלא לאכול רמש הארץ, שנאמר "ולא תטמאו את נפשותיכם" (ויקרא י"א:מ"ד).

קעח.

שלא לאכול תולעת הפירות כשתצא לאויר, שנאמר "לכל השרץ השורץ על הארץ" וג' (ויקרא י"א:מ"ב).

קעט.

שלא לאכול שרץ המים, שנאמר "אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ" וג' (ויקרא י"א:מ"ג).

קפ.

שלא לאכול מתה, שנאמר "לא תאכלו כל נבלה" (דברים י"ד:כ"א).

קפא.

שלא לאכול טריפה, שנאמר "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" וכו' (שמות כ"ב:ל').

קפב.

שלא לאכול אבר מן החי, שנאמר "לא תאכל הנפש עם הבשר" (דברים י"ב:כ"ג).

קפג.

שלא לאכול גיד הנשה, שנאמר "לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה" (בראשית ל"ב:ל"ג).

קפד.

שלא לאכול דם, שנאמר "וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם" (ויקרא י"ז:כ"ו).

קפה.

שלא לאכול חלב, שנאמר "כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו" (ויקרא ז:כ"ג).

קפו.

שלא לבשל בשר בחלב, שנאמר "לא תבשל גדי בחלב אמו" (שמות כ"ג:ט).

קפז.

שלא לאכול בשר בחלב, שנאמר "לא תבשל גדי בחלב אמו" (שמות ל"ד:כ"ו)

פעם שניה.

כך למדו מפי השמועה, שאחד לאיסור בישול ואחד לאיסור אכילה.

קפח.

שלא לאכול בשר שור הנסקל, שנאמר "ולא יאכל את בשרו" (שמות כ"א:כ"ח).

קפט.

שלא לאכול פת תבואה חדשה קודם הפסח, שנאמר "ולחם וקלי וקרמל לא

תאכלו עד עצם היום הזה" (ויקרא כ"ג:יד).

קצ.

שלא לאכול קלי מן החדש, שנאמר "וקלי לא תאכלו עד עצם" וג'.

קצא.

שלא לאכול כרמל מתבואה חדשה, שנאמר "וכרמל לא תאכלו".

קצב.

שלא לאכול ערלה, שנאמר "שלוש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל"

(ויקרא י"ט:כ"ג).

קצו.

שלא לאכול כלאי הכרם, שנאמר "פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם" (דברים כ"ב:ט), זה הוא איסור אכילה.

קצד.

שלא לשתות יין נסך, שנאמר "אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם" (דברים ל"ב:ל"ח).

קצה.

שלא לאכול ולשתות דרך זולל וסובא, שנאמר "בננו זה וכו' זולל וסובא" (דברים כ"א:ב').

קצו.

שלא לאכול ביום הצום, שנאמר "כי כל הנפש אשר לא תעונה (והאבדתי) ונכרתה" (ויקרא כ"ג:ט).

קצז.

שלא לאכול חמץ בפסח, שנאמר "ולא יאכל חמץ" (שמות י"ג:ב').

קצח.

שלא לאכול תערובת חמץ, שנאמר "כל מחמצת לא תאכלו" (שמות י"ב:ב').

קצט.

שלא לאכול חמץ אחר חצות יום ארבעה עשר, שנאמר "לא תאכל עליו חמץ" (דברים ט"ז:ג').

ר.

שלא ייראה חמץ, שנאמר "ולא יראה לך חמץ" (שמות י"ג:ד').

רא.

שלא יימצא חמץ, שנאמר "שאור לא ימצא בבתיכם" (שמות י"ב:ט).

רב.

שלא ישתה הנזיר יין ולא דבר שנתערב בו יין וטעמו כטעם יין, שנאמר "וכל משרת ענבים" (במדבר ו'ג'), ואפילו החמיץ היין או דבר שנתערב בו היין הרי זה אסור עליו, שנאמר "חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה" (במדבר ו'ג').

רג.

שלא יאכל ענבים לחים, שנאמר "וענבים לחים לא יאכל" (במדבר ו'ג') (מקוצר).

רד.

שלא יאכל ענבים יבשים, שנאמר "ויבשים לא יאכל" (במדבר ו'ג').

רה.

שלא יאכל חרצנים, שנאמר "מחרצנים וכו' לא יאכל" (במדבר ו'ד').

רו.

שלא יאכל זוגים, שנאמר "ועד זג לא יאכל" (במדבר ו'ד').

רז.

שלא ייטמא הנזיר למת, שנאמר "לאביו ולאמו וכו' לא יטמא להם במוותם" (במדבר ו'ז').

רח.

שלא ייכנס באוהל המת, שנאמר "על נפש מת לא יבוא" (במדבר ו'ז').

רנ.

שלא יגלח הנזיר, שנאמר "תער לא יעבור על ראשו" (במדבר ו'ה').

רי.

שלא לקצור כל השדה, שנאמר "לא תכלה פאת שדך בקצרך" (ויקרא כ"ג:ב').

ריא.

שלא ללקוט השבלים הנופלות בשעת קצירה, שנאמר "ולקט קצירך לא תלקט" (ויקרא כ"ג:ב').

ריב.

שלא לבצור עוללות הכרם, שנאמר "וכרמך לא תעולל" (ויקרא י"ט:י').

ריג.

שלא ללקט פרט הכרם, שנאמר "ופרט כרמך לא תלקט" (ויקרא י"ט:י').

ריד.

שלא ליקח עומר השכחה, שנאמר "לא תשוב לקחתו" (דברים כ"ד:י"ט), וכן לכל האילנות יש שכחה, שנאמר "לא תפאר אחריך" (דברים כ"ד:כ').

רנו.

שלא לזרוע כלאי זרעים, שנאמר "שדך לא תזרע כלאים" (ויקרא י"ט:י"ט).

רנז.

שלא לזרוע תבואה או ירק בכרם, שנאמר "לא תזרע כרמך כלאים" (דברים כ"ב:ט').

שלא להרביע בהמה מין עם שאינו מינו, שנאמר "בהמתך לא תרביע כלאים" (ויקרא י"ט:ט) .

שלא יעשה מלאכה בשני מיני בהמה כאחד, שנאמר "לא תחרוש בשור ובחמור יחדו" (דברים כ"ב:י) .

שלא לחסום בהמה בשעת מלאכה בדבר שאוכלת ממנו ונהנית, שנאמר "לא תחסום שור בדישו" (דברים כ"ה:ד) .

שלא לעבוד אדמה בשביעית, שנאמר "שדך לא תזרע" (ויקרא כ"ה:ד) .

שלא לעבוד אילן בשביעית, שנאמר "וכרמך לא תזמור" (ויקרא כ"ה:ד) .

שלא לקצור ספיחי שביעית כדרך שקוצרין בשאר השנים, שנאמר "את ספיח קצירך לא תקצור" (ויקרא כ"ה:ה) .

שלא לאסוף פירות האילן בשביעית כדרך שאוספין בכל שנה, שנאמר "ואת ענבי נזירך לא תבצור" (ויקרא כ"ה:ה) .

רכד.

שלא לעבוד בשנת יובל בין אדמה בין אילן, שנאמר בה "לא תזרעו"

(ויקרא כ"ה:יא) .

רכה.

שלא לקצור ספיחי יובל כשאר השנים, שנאמר בו "לא תקצרו את ספיחיה"

(ויקרא כ"ה:יא) .

רכו.

שלא לאסוף פירות יובל כאסיפת שאר השנים, שנאמר בו "ולא תבצרו את

נזיריה" (ויקרא כ"ה:יא) .

רכז.

שלא למכור שדה בארץ ישראל לצמיתות, שנאמר "והארץ לא תמכר

לצמיתות" (ויקרא כ"ה:כג) .

רכח.

שלא לשנות מגרשי הלויים ושדותיהם, שנאמר "ושדה מגרש עריהם לא

ימכר" (ויקרא כ"ה:ל"ד) , מפני השמועה למדו שזו אזהרה שלא ישתנה.

רכט.

שלא לעזוב הלויים, שנאמר "השמר לך פן תעזוב את הלוי" (דברים י"ב:ט) ,

אלא נותנין להם מתנותיהם ומשמחין אותן בהן בכל רגל ורגל.

רל.

שלא יתבע הלואה שעברה עליה שביעית, שנאמר "לא יגוש את רעהו ואת

אחיו" (דברים ט"ו:ב) .

רלא.

שלא יימנע מלהלוות לעני מפני השמיטה, שנאמר "השמר לך פן יהיה דבר" וכו' (דברים ט"ו:ט).

זה הכלל, כל מקום שנאמר הישמר, או פן, או אל, אינו אלא מצות לא תעשה.

רלב.

שלא להימנע מלהחיות לעני ומליתן לו מה שהוא צריך, שנאמר "לא תאמץ את לבבך" וכו' (דברים ט"ו:ז).

נמצא הנותן צדקה עושה מצות עשה, והמעלים עיניו מן הצדקה, יתר על שביטל עשה, עבר על לא תעשה.

רלג.

שלא לשלח עבד עברי ריקם כשיצא חפשי, שנאמר "לא תשלחנו ריקם" (דברים ט"ו:יג).

רלד.

שלא יתבע העני בחובו כשידע שהוא עני, ולא יצר לו, שנאמר "לא תהיה לו בנושה" (שמות כ"ב:כד).

רלה.

שלא להלוות בריבית לישראל, שנאמר "את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית" (ויקרא כ"ה:ל"ז).

רלו.

שלא ללוות בריבית, שנאמר "לא תשיך לאחיק" (דברים כ"ג:כ), כך למדו מפי השמועה שזו אזהרה ללווה שלא ינשך למלוה.

רלז.

שלא להשית יד בין לווה ומלוה בריבית, לא להיות ערב ולא עד ולא לכתוב שטר ביניהם, שנאמר "לא תשימון עליו נשך" (שמות כ"ב:כ"ד) .

רלח.

שלא לאחר פעולת שכיר, שנאמר "לא תלין פעולת שכיר" וכו' (ויקרא י"ט:ג) .

רלט.

שלא ימשכן בעל חוב בזרוע, שנאמר "לא תבוא אל ביתו לעבוט עבוטו" (דברים כ"ד:י') .

רמ.

שלא למנוע העבוט מבעליו העני בעת שהוא צריך לו, שנאמר "לא תשכב בעבוטו" (דברים כ"ד:יב) , כלומר לא תשכב ועבוטו עמך, אלא תשיבנו לו בלילה, הואיל והוא צריך לו בלילה.

רמא.

שלא למשכן האלמנה, שנאמר "ולא תחבול בגד אלמנה" (דברים כ"ד:יז) .

רמב.

שלא לחבול כלים שעושין בהן אוכל נפש, שנאמר "לא יחבול רחים ורכב" (דברים כ"ד:יח) .

רמג.

שלא לגנוב נפש מישראל, שנאמר "לא תגנוב" (שמות כ"ב:יב) , זה גונב נפש.

רמד.

שלא לגנוב ממון, שנאמר "לא תגנובו" (ויקרא י"ט:יא) , זו היא גניבת ממון.

שלא לגזול, שנאמר "ולא תגזול" (ויקרא י"ט:ג).